

LA/Petri Jääskinen/kh

24.2.1984

Till arbetspensionsanstalterna

DRÖJSMÅLSRÄNTA PÅ ARBETSPENSIONERNA

Regeringen har till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om pension för arbetstagare, lagen om sjömanspensioner, lagen om olycksfallsförsäkring och trafikförsäkringslagen.

I propositionen föreslås, att vid dröjsmål med de enligt olycksfallsförsäkringslagen och trafikförsäkringslagen samt arbetspensionslagarna utgående pensionerna och andra förmåner skall försäkrings- och pensionsanstalterna vara skyldiga att erlægga dröjsmålsränta på det försenade beloppet. Ränfefoten föreslås till 16 procent liksom i räntelagen.

Den tid för vilken dröjsmålsräntan erläggs skulle likväl, när undantaget i trafikförsäkringslagen lämnas obeaktat, börja löpa först efter tre månader från utgången av den månad, under vilken hos försäkrings- eller pensionsanstalt framställts yrkan och nödvändig utredning gällande grunden för förmånen och dess belopp.

Dröjsmålsräntan skulle i allmänhet utbetalas endast för fulla kalendermånader. Vid fråga om fortlöpande förmån skulle dock på försenade senare rater erläggas dröjsmålsränta för varje dag räknat från förfalldagen.

I lagarna skall även intas stadganden om förmånstaggares dröjsmål och om verkningarna av vissa betalningshinder.

I fråga om dröjsmålsränta på annan än ovan nämnd gäld och försäkringspremiegäld skall huvudsakligen gälla vad som är stadgat i räntelagen.

Avsikten är att lagarna skall träda i kraft den 1 september 1984.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

BILAGA

Osoite Adress

Opastinsilta 7 00520 HELSINKI 52
Semaforbron 7 00520 HELSINGFORS 52

Puhelin Telefon

(90) 1511

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om pension för arbetstagare, lagen om sjömanspensioner, lagen om olycksfallsförsäkring och trafikförsäkringslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att försäkrings- och pensionsanstalterna, då pensioner och andra förmåner enligt lagen om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkringslagen och arbetspensionslagarna försenas, skall vara skyldiga att betala dröjsmålsränta på det försenade beloppet. Räntefoten föreslås liksom i räntelagen vara 16 %.

Den tid vilken dröjsmålsränta skall betalas föreslås likväl börja först tre månader efter utgången av den månad då hos försäkrings- eller pensionsanstalten framställts anspråk samt behövlig utredning om förmånens grund och belopp. I fråga om trafikförsäkring skall denna tid beträffande ersättningar för egendomsskador dock vara en månad i stället för tre.

Dröjsmålsränta skall i allmänhet betalas endast för fulla kalendermånader. Då det är fråga om fortlöpande förmån, skall dröjsmålsränta på rater som skall betalas senare likväl betalas för varje dag räknat från förfallodagen.

I överensstämmelse med räntelagen skall till lagarna också fogas stadganden om förmånstagarens dröjsmål och om verkningarna av vissa betalningshinder.

I fråga om dröjsmålsränta på annan än ovan nämnd gäld och försäkringspremiegäld skall huvudsakligen gälla vad som är stadgat i räntelagen.

Avsikten är att lagarna skall träda i kraft den 1 september 1984.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	1.2. Lagen om sjömanspensioner	9
1. Propositionens samhälleliga betydelse	3	1.3. Lagen om olycksfallsförsäkring	9
1.1. Målsättning	3	1.4. Trafikförsäkringslagen	10
1.2. Medel	3	2. Ikraftträdande	11
1.2.1. Lagarnas innehåll och tillämpnings- område	3		
1.2.2. Dröjsmålsrättens belopp och hur det beräknas	4	LAGTEXTERNA	11
2. Nuvarande läge och ärendets beredning	6	1. Lag om ändring av lagen om pension för arbets- tagare	11
2.1. Nuvarande läge	6	2. Lag om ändring av lagen om sjömanspensioner ..	12
2.2. Ärendets beredning	7	3. Lag om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring	13
3. Propositionens organisatoriska och ekonomiska verkningar	7	4. Lag om ändring av trafikförsäkringslagen	13
DETALJERAD MOTIVERING	7	BILAGA	16
1. Motivering till lagförslagen	7	Parallelltexter	16
1.1. Lagen om pension för arbetstagare	7	4. Lag om ändring av trafikförsäkringslagen	16

ALLMÄN MOTIVERING

1. Propositionens samhälleliga betydelse

1.1. Målsättning

Socialförsäkringslagarna innehåller inga stadganden om dröjsmålsränta på förmåner. Då förmåner i enlighet med arbetspensionslagarna eller lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) försenas är försäkrings- eller pensionsanstalten inte i dagens läge skyldig att betala dröjsmålsränta. Inte heller trafikförsäkringslagen (279/59) stadgar någon allmän skyldighet för försäkringsbolag att betala dröjsmålsränta.

I de flesta fall ges det första beslutet om en förmån rätt snart efter det ansökan inkommit. Enligt pensionsskyddscentralens undersökningar är t.ex. den genomsnittliga behandlingstiden för ansökan om invalidpension enligt arbetspensionslagarna ca 65 dagar. Ett ersättningsärende som hänför sig till den lagstadgade olycksfallsförsäkringen anhängiggörs i allmänhet 25—35 dagar efter det att arbetsgivarens anmälan om olycksfall eller läkarens utlåtande anlänt till försäkringsbolaget, och det första beslutet angående ersättning för inkomstbortfall ges i genomsnitt 5—8 veckor efter det olycksfallet inträffade. Det förekommer emellertid att avgörandet i ett ärende dröjer bl.a. på grund av att tilläggsutredningar behövs t.ex. om sökandens hälsotillstånd eller ett visst arbetsförhållandes existens.

Vid ändringssökande kan en försening leda till oskäligen svårigheter för sökanden. Då t.ex. högsta domstolen flera år efter att ett olycksfall inträffat ålägger försäkringsanstalten att betala ersättning, har vederbörande varit tvungen att trygga sin utkomst på annat sätt, t.ex. genom att ansöka om förmåner från andra lagstadgade försäkringar eller om socialhjälp eller genom att skuldsätta sig.

Skyldigheten att betala dröjsmålsränta på förmåner enligt lagstadgade försäkringar blev aktuell då räntelagen (633/82) trädde i kraft vid

ingången av år 1983. I sitt svar på regeringens proposition med förslag till räntelagstiftning (reg. prop. 109/1981) förutsatte riksdagen att regeringen omedelbart skulle vidta åtgärder för att ändra lagarna om pensionsförsäkring, lagen om olycksfallsförsäkring och trafikförsäkringslagen så att till dem skulle fogas enhetliga stadganden om betalning av ränta och dröjsmålsränta.

I fråga om de lagstadgade försäkringar som det nu är fråga om vore dröjsmålsräntan framför allt en tillräcklig ersättning för den skada som förmånstagaren lider på grund av försening. Dessutom är det avsikten att genom stadgandena om dröjsmålsränta förebygga dröjsmål vid behandlingen av förmånsärenden.

Avsikten är att separat utreda om stadgandena om betalning av dröjsmålsränta skall även utsträckas till statens, kommunernas och andra offentliga samfunds pensionssystem. Frågan om betalning av dröjsmålsränta på folkpensions- och sjukförsäkringsförmåner skall också utredas separat.

Vid beskattningen av de dröjsmålsräntor som avses i propositionen kan uppkomma svårigheter därför att ränteinkomst enligt nuvarande stadganden är kapitalinkomst, medan förmåner och ersättningar huvudsakligen är förvärvsinkomst eller skattefri inkomst. Avsikten är att ett eventuellt därav föranlett behov att ändra lagen om skatt på inkomst och förmögenhet (1043/74) och lagen om förskottsuppbörd (418/59) skall utredas separat.

1.2. Medel

1.2.1. Lagarnas innehåll och tillämpningsområde

Propositionen omfattar lagar om ändring av lagen om pension för arbetstagare (395/61; APL), lagen om sjömanspensioner (72/56), lagen om olycksfallsförsäkring och trafikförsäkringsla-

gen. På grund av hänvisningsstadgandena i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62), lagen om pension för företagare (468/69), lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) och lagen om avträdelsepension (16/74) kommer stadgandena i APL om betalning av dröjsmålsränta att även gälla förmåner enligt dessa lagar. Detsamma gäller förtidspension för frontveteraner. Likaså skall på grund av hänvisningsstadgandena i bl.a. lagen om yrkessjukdomar (638/67), lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81) och lagen angående innehavares av statstjänst och -befattning rätt till skadestånd vid olycksfall (154/35) stadgandena i förslaget om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring tillämpas på ersättningar enligt nämnda lagar.

Försäkrings- och pensionsanstalterna skall vid dröjsmål vara skyldiga att betala dröjsmålsränta på pensioner, andra förmåner och ersättningar som avses i ovan nämnda lagar. Inom ramen för t.ex. arbetspensionssystemet skall dröjsmålsränta betalas förutom till arbetstagaren också till andra förmånstagare, såsom förmånsåtagarens änka och barn, arbetsgivaren och socialnämnden. I praktiken betalas s.k. kostnadsersättningar ofta direkt till den borgenär som förmånstagaren står i gäldsförhållande till, i stället för till den egentliga förmånstagaren. Denna borgenär kan vara en läkare bl.a. i fråga om undersökningskostnader och vid trafikförsäkring t.ex. en bilverkstad i fråga om reparationskostnader. I dessa fall borde vid försening betalas dröjsmålsränta även till ifrågavarande borgenär, som likväl inte skall ha bättre rätt till dröjsmålsränta än förmånstagaren.

För att förenkla systemet föreslås dock att ingen dröjsmålsränta i regel skall betalas på prestationer mellan försäkrings- och pensionsanstalter, eftersom en reglering i dessa fall varken skulle ha någon väsentlig förebyggande eller ersättande verkan. Endast då vederbörande försäkrings- eller pensionsanstalt erhåller en förmån t.ex. i egenskap av arbetsgivare, skall dröjsmålsränta på försenad prestation kunna komma i fråga.

En pensionsanstalt är i vissa fall skyldig att betala pension retroaktivt till en arbetskraftskommission eller en arbetslöshetskassa. Inte heller på dessa prestationer skall dröjsmålsränta i allmänhet betalas.

Räntelagens stadganden om betalning av dröjsmålsränta är i stor utsträckning dispositiva. Då det gäller lagstadgade försäkringar avviker gäldenärens, dvs. försäkrings- eller pensionsan-

staltens, ställning avsevärt från en normal gäldenärs. Försäkrings- och pensionsanstalterna har en omfattande utredningsskyldighet vid försäkrings- eller pensionsfall. Anstalten skall i allmänhet betala alla de förmåner som skall utges med anledning av ett försäkrings- eller pensionsfall, oberoende av hur yrkandena individualiserats i den ansökan som inkommit till anstalten. Med beaktande av de lagstadgade försäkringarnas natur föreslås det att stadgandena om betalning av dröjsmålsränta skall vara tvingande. Försäkrings- eller pensionsanstalten skall enligt förslaget betala dröjsmålsränta på eget initiativ. Sökanden behöver inte framställa några som helst rän-tekrav. Det skall inte heller vara möjligt att avtala om en annan räntefot än den lagstadgade. De föreslagna stadgandena hindrar dock inte parterna att, sedan försening uppstått, komma överens om att ingen dröjsmålsränta skall betalas.

1.2.2. Dröjsmålsräntans belopp och hur det beräknas

Stadgandena i lagförslagen om beräkning av dröjsmålsränta bygger på räntelagens stadganden om dröjsmålsränta på skadeståndsgäld. På detta sätt kan de synpunkter på förebyggande verkan och ersättning, som är centrala för propositionen, bäst beaktas. Det är i synnerhet preventionssynpunkterna som talar för att ingen räntebetalningsskyldighet kan komma i fråga förrän försäkrings- eller pensionsanstalten fått vetskap om försäkrings- eller pensionsfallet.

Enligt 7 § räntelagen har gäldenären en månads betalningstid, för vilken ingen dröjsmålsränta skall betalas. Det vore emellertid inte skäligt att stadga om en så kort betalningstid för försäkrings- och pensionsanstalterna. De måste ofta skaffa tilläggsutredningar eller sända sitt preliminära avgörande till behandling i något organ, t.ex. arbetspensionsanstaltens olika delegationer, ersättningsnämnden för olycksfallsärenden eller trafikskadenämnden, innan beslutet kan fattas. Betalningstiden föreslås därför i regel bli tre månader från utgången av den kalendermånad då hos anstalten framställts anspråk samt sådan utredning angående förmånens grund och belopp som skäligen kan krävas. Härvid skall också anstaltens möjligheter att skaffa utredning beaktas. Beträffande ersättningar som enligt trafikförsäkringslagen skall betalas för egendomsskador vore tiden likväl en månad från utgången av den månad som nämnts

ovan. Det uppskattas i allmänhet vara möjligt att betala förmånerna inom denna tid. Om betalningen dock sker senare, skall dröjsmålsränta betalas för varje full kalendermånad som följer efter det att betalningstiden utgått.

Enligt arbetspensionssystemet är situationen i fråga om ålderdomspension och invalidpension i vissa fall den, att ansökan inkommer till pensionsanstalten i ett så tidigt skede att ovan nämnda betalningstid utgår före pensionens början. Härvid skall de kalendermånader, för vilka dröjsmålsränta skall betalas, beräknas först efter utgången av den kalendermånad då pensionen börjar, eftersom prestationen inte därförinnan kan anses vara försenad på det sätt som avses i förslaget.

Den dröjsmålsränta som avses i räntelagen är en dagsränta; m.a.o. skall dröjsmålsränta betalas för varje dag efter förfalldagen. En sådan ränta är emellertid inte lämplig då handläggningen av ett pensions- eller annat förmånsärende fördröjs. En orsak är bl.a. att det inte stadgas att pension skall betalas en viss dag. T.ex. enligt 13 § (641/66) förordningen om pension för arbetstagar betalas pension i allmänhet per månad. Förfalldagen för en pension kan således inte individualiseras förrän pensionsanstalten fattat ett pensionsbeslut. Å andra sidan talar även rationaliseringssynpunkter för ett system med månadsränta. På grund av det stora antalet beslut om förmåner — inom ramen för t.ex. den lagstadgade olycksfallsförsäkringen inträffar årligen fler än 200 000 olycksfall i arbete för vilka erläggs ca 350 000 omkostnadsbetalningar — skulle ett system med dagsränta vid ansökan om förmåner bli onödigt arbetsdrygt för försäkrings- och pensionsanstalterna och ur förmånstagarens synvinkel vore det inte heller av väsentlig betydelse. På grund av ovanstående föreslås det att endast fulla kalendermånader skall beaktas vid beräkning av den tid för vilken dröjsmålsränta skall betalas.

Ovan har konstaterats att förfalldagen inte kan individualiseras förrän försäkrings- eller pensionsanstalten har fattat beslut om förmånen. För de rater som efter ett beslut skall betalas enligt samma beslut uppstår däremot en förfalldag, betalningsdagen, som anstalten i samband med beslutet meddelar förmånstagaren. Därför och med beaktande av preventionssynpunkterna föreslås det att dröjsmålsränta på senare förmånsrater enligt samma beslut skall betalas för varje dag räknat från förfalldagen. I praktiken fastställs betalningstidpunkten för senare rater på olika

sätt inom den lagstadgade försäkringens olika delområden och t.o.m. inom samma delområde. Huvudsakligen beror detta på stadgandena om betalning av förmåner. Enligt t.ex. 47 § lagen om olycksfallsförsäkring skall dagpenning och därtill hörande tillägg utbetalas minst en gång i månaden i efterskott, dock inte oftare än en gång i veckan. Däremot skall enligt samma paragraf olycksfallspension betalas månatligen i förskott, om inte parterna överenskommer annorlunda. Det föreslagna systemet med dagsränta på senare rater förutsätter att försäkrings- och pensionsanstalterna i sina beslut exakt fastställer den dag då senare rater skall betalas förutsatt att beslutet innefattar dylika rater.

Enligt förslaget skall dröjsmålsränta i allmänhet betalas först sedan tre månader förflutit efter utgången av den kalendermånad, då hos försäkrings- eller pensionsanstalten har framställts betalningsanspråk samt sådan utredning om förmånens grund och belopp som skäligen kan krävas, med beaktande även av anstaltens möjligheter att skaffa utredning. Beträffande t.ex. invalidpension som avses i arbetspensionslagarna skall denna tremånaderstid i allmänhet beräknas från utgången av den kalendermånad då pensionsansökan och läkarutlåtande inkommit, trots att tilläggsundersökningar görs för utredning av sökandens invaliditet. Med beaktande av försäkrings- och pensionsanstaltens omfattande utredningsskyldighet skall endast en väsentlig brist i ansökan eller i de utredningar som sökanden inlämnat medföra att tiden inte beräknas från utgången av den månad då ansökan eller utredningen inlämnades.

Dröjsmålsräntan skall enligt förslaget också påverkas av galdenärens dröjsmål samt vissa betalningshinder. Förslagen till stadganden om detta överensstämmer med stadgandena i 10 § räntelagen.

De föreslagna stadgandena gäller betalning av dröjsmålsränta på förmåner. I fråga om lagstadgade försäkringar finns redan nu stadganden om dröjsmålsränta på försäkringspremiegäld. Arbetspensionslagarna, lagen om olycksfallsförsäkring och trafikförsäkringslagen innehåller stadganden även om andra än ovan nämnda gäldsförhållanden. Enligt förslaget skall för betalning av dröjsmålsränta på sådan skuld i regel gälla vad som stadgats i räntelagen. En del av dessa gäldsförhållanden är emellertid offentligrättsliga. Enligt 1 § 2 mom. räntelagen tillämpas denna lag inte på gäldsförhållande som bygger på offentligrättslig grund. Det bör emellertid beaktas, vilket också

riksdagens lagutskott konstaterar i sitt betänkande med anledning av regeringens proposition med förslag till räntelagstiftning (Lagutskottets betänkande 4/82), att avsikten med räntelagen inte heller i offentligrättsliga gäldsförhållanden är att ändra vedertagen praxis i fråga om skyldighet att betala ränta.

Fullföljdssystemet i fråga om arbetspensionsförsäkring och lagstadgad olycksfallsförsäkring är annorlunda än i fråga om trafikförsäkring, där den som är missnöjd med försäkringsbolagets beslut har möjlighet att låta frågan om ersättning behandlas av allmän domstol. I fråga om arbetspension och lagstadgad olycksfallsförsäkring är första besvärinstans i allmänhet pensions- eller olycksfallsnämnden och andra besvärinstans försäkringsdomstolen.

Skillnaden mellan fullföljdssystemen kommer till synes bl.a. beträffande besvärinstansens utredningskyldighet. Besvärinstanserna i fråga om socialförsäkring fäster t.ex. inte lika stort avseende som de allmänna domstolarna i tvistemål vid hur missnöjet med ifrågavarande beslut individualiserats i besvärsskriften. Besvären prövas om den som söker ändring klart meddelar att han är missnöjd med försäkrings- eller pensionsanstaltens beslut. Om han inte uppgett på vilken punkt han söker ändring, utreds ärendet i sin helhet.

Till besvärinstansen i socialförsäkringsärenden kan också inlämnas ny utredning. Denna möjlighet är nära nog obegränsad. Besvärinstansen kan likaså på eget initiativ låta utföra tilläggsutredningar. Det förekommer att den avgörande utredningen inkommer först till besvärinstansen som trots detta kan besluta att förmånen skall utgå retroaktivt, t.ex. räknat från den dag då pensionsansökan inlämnades. Också i sådana fall uppkommer skyldighet att betala dröjsmålsränta enligt förslaget i regel efter att tre månader förflutit från utgången av den kalendermånad, då ansökan och det första läkarutlåtandet inlämnades till pensionsanstalten, dock inte före utgången av den månad då pensionen börjar. Enligt förslaget kan dock besvärinstansen i ärenden som gäller arbetspensionsförsäkring och lagstadgad olycksfallsförsäkring, om försäkrings- eller pensionsanstalten anför särskilda skäl, besluta att dröjsmålsränta skall betalas först från en senare tidpunkt. Särskilda skäl kan vara att den avgörande utredningen framställs först i samband med ändringssökandet. Med beaktande av försäkrings- och pensionsanstalternas omfattande

utredningsplikt och kravet på särskilda skäl bör detta stadgande tillämpas endast i undantagsfall.

I 9 § räntelagen ingår ett stadgande om en form av rättegångsränta. Dröjsmålsränta skall nämligen t.ex. betalas räknat från den dag då stämningen delgavs också i det fall då gäldenären inte förrän rättegången inleddes anförts skäligen utredning om skadeståndsfordran. Något sådant stadgande ingår inte i lagförslagen. För det första skulle det inte ha någon betydelse i socialförsäkringen på grund av stadgandena om anhängiggörande och ändringssökande. Också i fråga om trafikförsäkring vore det av ringa betydelse. Dessutom vore ett sådant stadgande föga lämpat för det föreslagna systemet med månadsränta.

Enligt förslaget skall dröjsmålsränta som understiger 15 mk inte betalas. Betalning av så små dröjsmålsräntor skulle förorsaka pensionsanstalterna onödigt arbete och räntorna skulle i dessa fall inte heller ha någon väsentlig ekonomisk betydelse för mottagaren. Ovan nämnda belopp skall enligt förslaget bindas vid det index som avses i 9 § APL och det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.

2. Nuvarande läge och ärendets beredning

2.1. Nuvarande läge

Arbetspensionslagarna och lagen om olycksfallsförsäkring innehåller inga stadganden om betalning av dröjsmålsränta på förmåner. Försäkrings- och pensionsanstalterna har därför inte heller i regel betalt dröjsmålsränta i dessa fall. Inte heller trafikförsäkringslagen innehåller någon allmän skyldighet för försäkringsbolagen att betala dröjsmålsränta. Likväl skall i de fall som avses i lagens 12 § från försäkringen betalas också ränta som utdömts på skadeståndsbeloppet. Det är då fråga om att skadestånd krävs för skada för vilken ersättning skall utgå från trafikförsäkringen, och att kravet riktas mot motorfordons ägare, förare eller passagerare med stöd av annan lag. I praktiken har försäkringsbolagen betalt dröjsmålsränta på trafikförsäkringsbelopp endast då domstol ålagt dem sådan betalningsplikt.

2.2. Ärendets beredning

Kommittén för rättsskydd inom social- och hälsovårdsförvaltningen behandlade i sitt betänkande (kommittébetänkande 1979:59) även frågan om betalning av dröjsmålsränta på socialförsäkringsförmåner vid försenad betalning. Kommittén föreslog (ställningstagande 30), att anstalt som betalar pension i vissa fall skall vara skyldig att betala ränta. Kommittén ansåg det vara skäligt att ränta skulle betalas då pensionsbeslut inte har fattats inom genomsnittlig behandlingstid liksom också då beslut som konstaterats vara felaktigt senare korrigeras så att pension retroaktivt betalas till ett högre belopp.

Enligt regeringens proposition med förslag till räntelagstiftning skulle den lagstadgade olycksfallsförsäkringen och trafikförsäkringen ha hänförs till räntelagens tillämpningsområde. Lagutskottet ansåg emellertid i sitt betänkande inte att den föreslagna avgränsningen av försäkringarna i räntelagen var riktig. Enligt utskottets mening borde särskilda stadganden om ränta och dröjsmålsränta ingå i respektive speciallag enligt enhanda principer.

Denna proposition har beretts i social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med representanter för pensionsskyddscentralen, Arbetspensionsanstaltens Förbund, Trafikförsäkringsförbundet och Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund.

3. Propositionens organisatoriska och ekonomiska verkningar

Inga nya organ föreslås bli inrättade. Social- och hälsovårdsministeriet skall vid behov utfärda närmare anvisningar till försäkrings- och pensionsinrättningarna om tillämpningen av de nya stadgandena. Eftersom dröjsmålsränta i regel inte tidigare betalats på förmåner från lagstadgade

försäkringar, kommer ikraftträdandet av stadgandena i viss mån att öka försäkrings- och pensionsanstaltens arbetsbörda och därmed även förvaltningskostnader. En mer betydande kostnadsstegring uppkommer i det skede då lagarna träder i kraft. De totala kostnaderna för ifrågakörande lagstadgade försäkringar kommer naturligtvis dessutom att utöver förvaltningskostnaderna öka med beloppet av eventuella dröjsmålsräntor. Det är omöjligt att på förhand göra en noggrann uppskattning av hur mycket de totala kostnaderna kommer att stiga. Enligt vissa mycket osäkra beräkningar kommer dessa totala kostnader att vara högst 1—2 miljoner mark om året. På grund av de behandlingstider som ingår i förslagen torde förseningar komma att höra till undantagen. I enskilda fall kommer anstalterna emellertid att bli tvungna att betala betydande dröjsmålsräntor närmast i vissa fall av ändringssökande.

På grund av ovanstående är det inte heller möjligt att noggrant uppskatta den årliga ökningen av statens utgifter med anledning av reformen. Statens utgifter kommer att öka till den del det är fråga om förmåner som betalas av statens medel eller sådana förmåner vid vilka statsandel betalas för kostnaderna. Av statens medel betalas bl.a. ersättning enligt trafikförsäkringslagen för trafikolyckor som orsakats av fordon i statens ägo och ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring för olycksfall i arbete som drabbat innehavare av statlig tjänst eller befattning. Av statens medel betalas också kostnaderna för verkställigheten av lagen om förtidspension för frontveteraner (13/82). Dessutom deltar staten i kostnaderna för pensioner och andra förmåner enligt lagen om sjömanspensioner, lagen om pension för lantbruksföretagare, lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare, lagen om pension för företagare och lagen om avträdelsepension.

DETALJERAD MOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lagen om pension för arbetstagare

19 d §. Då pension eller annan förmån enligt lagen om pension för arbetstagare fördröjs, skall pensionsanstalten enligt paragrafens 1 mom. betala dröjsmålsränta på det försenade beloppet.

Den årliga räntefoten är enligt förslaget 16 %. På grund av hänvisningsstadgandena i arbetspensionslagarna och i lagen om avträdelsepension skall dröjsmålsränta betalas också på pensioner och andra förmåner enligt dessa andra arbetspensionslagar. På motsvarande sätt skall dröjsmålsränta även betalas på förtidspension som avses i lagen om förtidspension för frontveteraner.

Andra förmåner som avses i förslaget är t.ex. begravningsbidrag, rehabiliteringsförmåner och ersättningar för tilläggsundersökningar vid utredning av invaliditet. Förmånstagare till vilka dröjsmålsränta skall betalas vore bl.a. arbetstagarne, dennes make och barn, arbetsgivare samt socialnämnden. Däremot skall i allmänhet ingen dröjsmålsränta betalas på den del av förmånen som betalas till en annan försäkrings- eller pensionsanstalt som bedriver lagstadgad försäkringsverksamhet. I sistnämnda fall kan det t.ex. vara fråga om att betala pension till folkpensionsanstaltens sjukförsäkringsfond. I allmänhet skall dröjsmålsränta inte heller betalas på pension som enligt 19 a § APL betalas retroaktivt till Arbetskraftskommission eller arbetslöshetskassa.

Stadgandena i paragrafens 2 mom. gäller dröjsmål i samband med ansökan om förmån. Den tid för vilken dröjsmålsränta beräknas skall börja först sedan tre månader förflutit från utgången av den kalendermånad, då förmånstagaren hos pensionsanstalten framställt sina anspråk samt sådan utredning om förmånens grund och belopp som skäligen kan krävas med beaktande även av pensionsanstaltens möjligheter att skaffa utredning. Om t.ex. ovan avsedd tid utgår den sista maj och pension betalas först i juli, skall på pension som hade bort betalats före den 1 juni betalas dröjsmålsränta för en kalendermånad, dvs. för juni.

En pensionsansökan med vederbörliga bilagor skall anses innefatta sådant anspråk och sådan utredning som avses ovan. Endast en väsentlig brist i ansökan eller bilagorna skall medföra att tiden om tre månader inte ännu börjar löpa vid utgången av den kalendermånad då ansökan jämte bilagor inkom till pensionsanstalten.

Vad som sagts ovan kan även tillämpas på besvärssituationer. Enligt förslaget kan emellertid besvärinstansen av särskilt, av pensionsanstalten anfört skäl besluta att dröjsmålsräntan skall räknas från en senare tidpunkt. I fråga om invalidpension kan ett sådant särskilt skäl bl.a. vara att en avgörande medicinsk utredning har kunnat fås först i samband med ändringssökandet.

Då en pensionstagare ansöker om fortsatt pension, räknas tremånaderstiden i regel från utgången av den kalendermånad då ansökan jämte bilagor inkom till pensionsanstalten.

Även om behandlingstid ännu återstår, skall förmånerna givetvis betalas utan dröjsmål sedan pensionsanstalten fått tillgång till tillräcklig utredning för beviljande av dem.

Vid beräkning av den tid, för vilken dröjsmålsränta skall betalas, skall enligt 3 mom. endast fulla kalendermånader beaktas. Om pensionen börjar löpa först i juni och pensionsraten för juni betalas i juli, är pensionsanstalten enligt förslaget inte skyldig att betala dröjsmålsränta trots att behandlingstiden utgått t.ex. den sista maj. I detta fall kan man nämligen inte anse att pensionsraten för juni på det sätt som avses i förslaget har försenats med en full kalendermånad. Situationer där behandlingstiden utgår innan pensionen börjar löpa kan närmast bli aktuella i fråga om invalidpension beroende på att dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen (364/63) är primär. Momentets andra mening gäller betalning av dröjsmålsränta på rater som betalas senare enligt ett tidigare beslut. Pensionsanstalten skall i sitt beslut meddela förmånstagaren datum för de senare förmånsraterna. Dessa rater får därmed en förfallodag, då de senast skall betalas. Om prestationen försenas, skall på varje förmånsrat betalas en årlig dröjsmålsränta om 16 % per dag, räknat från förfallodagen. Vid tillämpningen av stadgandet kan som ett nytt beslut inte anses ett sådant som inte förändrar rådande läge. Det kan t.ex. vara fråga om att delpension beviljats tills vidare och att pensionstagarens ansökan, där han krävt att delpensionen skall ökas till full invalidpension, avslås. Den fortsatta utbetalningen av delpension beror i detta fall inte på ett nytt beslut, och delpensionen skall därför betalas vid de tidpunkter som fastställts i det tidigare beslutet. Om så inte sker, skall dröjsmålsränta betalas enligt 3 mom. för varje dag räknat från förfallodagen. I regel borde det förutsättas att raten på förfallodagen finns på förmånstagarens konto i en av honom anvisad penninginrättning. En obetydlig försening medför dock i allmänhet inte att pensionsanstalten blir skyldig att betala dröjsmålsränta, för enligt paragrafens 5 mom. skall dröjsmålsräntor som understiger 15 mark inte betalas.

Paragrafens 4 mom. innehåller stadganden om borgenärens dröjsmål och verkan av vissa betalningshinder. Motsvarande stadganden ingår i 10 § räntelagen. Momentets första mening gäller

borgenärens dröjsmål, dvs. att det beror av förmånstagaren att förmånen inte har kunnat utbetalas i rätt tid. Härvid vore pensionsanstalten inte skyldig att betala dröjsmålsränta för en längre tid än från den dag då pensionsanstalten fått veta att hindret upphört. Stadgandet skall tillämpas närmast på senare rater som avses i 3 mom. bl.a. i de fall då förmånstagaren inte tillställt pensionsanstalten begärd utredning om att förmånstagaren fortfarande uppfyller villkoren för erhållande av förmånen. Momentets andra mening gäller verkan av vissa betalningshinder. Pensionsanstalten är enligt förslaget inte skyldig att betala dröjsmålsränta för den försening som sådant hinder medfört. Med hänvisning till motiveringen till propositionen med förslag till räntelagstiftning kan det konstateras att i stadgandet avses t.ex. lagstiftning som förbjuder vissa penningprestationer samt bankstrejker. Däremot skall en strejk vid pensionsanstalten i regel inte vara ett sådant hinder.

Förslaget innehåller stadganden om en nedre gräns för dröjsmålsränta som skall betalas. Enligt paragrafens 5 mom. skall dröjsmålsränta som understiger 15 mark inte betalas. Beloppet binds vid det index som avses i 9 § APL, och det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp. Stadgandet om en nedre gräns för dröjsmålsränta borde i regel tillämpas från fall till fall. Om pension t.ex. betalas både till en arbetstagare och till socialnämnden, skall i fråga om vardera mottagaren särskilt räknas ut om dröjsmålsräntan understiger gränsen.

Ovan föreslagna stadganden gäller betalning av dröjsmålsränta på förmåner. Om den ränta som vid dröjsmål med betalningen skall betalas på avgift som pensionsanstalt eller pensions-skyddscentralen fastställt med stöd av APL stadgas i 19 § APL. Om dröjsmålsränta på annan i APL avsedd gäld gäller enligt paragrafens 6 mom. vad som stadgats i räntelagen, om inte annat följer av APL. Skyldighet att betala dröjsmålsränta t.ex. på ett i 17 § 2 mom. APL avsett arvode för läkarutlåtande bestäms enligt förslaget med stöd av räntelagen.

Social- och hälsovårdsministeriet skall enligt paragrafens 6 mom. ha rätt att meddela pensionsanstalterna närmare anvisningar om tillämpningen av de föreslagna stadgandena.

1.2. Lagen om sjömanspensioner

63 a §. De föreslagna stadgandena stämmer överens med stadgandena i förslaget till ändring av APL. Den detaljerade motiveringen i avsnitt 1.1. kan sålunda på motsvarande sätt tillämpas på detta lagförslag.

1.3. Lagen om olycksfallsförsäkring

60 a §. Förslaget innehåller i stor utsträckning liknande stadganden som lagförslagen gällande ändring av APL och lagen om sjömanspensioner. Om inte annat följer av vad som sägs nedan eller av försäkringarnas natur, är den detaljerade motiveringen i avsnitt 1.1. på motsvarande sätt tillämplig på detta lagförslag.

Fördröjs utbetalningen av skadestånd som avses i lagen om olycksfallsförsäkring, skall försäkringsanstalten enligt paragrafens 1 mom. betala en årlig dröjsmålsränta om 16 % på det försenade beloppet. I andra lagar som angår lagstadgar skydd vid arbetsolycksfall och yrkes-sjukdomar ingår stadganden med hänvisningar till ersättningsstadgandena i lagen om olycksfallsförsäkring. Sålunda skall enligt förslaget dröjsmålsränta betalas även vid dröjsmål med ersättningar som avses i dessa lagar.

Skadestånd enligt lagen om olycksfallsförsäkring är för det första de som avses i 14 §, dvs. dagpenning, olycksfallspension, menersättning, familjepension och begravningshjälp. Även sådant skadestånd som avses i 12 § 3 mom. och som betalas av försäkringsanstalt eller staten utgör skadestånd som avses i lagen om olycksfallsförsäkring. Det är här fråga om arbetsgivarens självriskandel som denne underlåtit att betala till den skadelidande. Försäkringsanstalterna och staten har rätt att med stöd av 12 § 4 mom. indriva sådant utbetalt skadestånd hos arbetsgivaren. Arbetsgivarens skyldighet att erlagga dröjsmålsränta till försäkringsanstalt eller staten bestäms enligt lagförslagets 6 mom. i detta fall enligt räntelagen.

På prestationer som baserar sig på samordning eller regressrätt mellan försäkrings- eller pensionsanstalter som bedriver lagstadgad försäkringsverksamhet skall dock enligt förslaget inte betalas dröjsmålsränta. Det kan vara fråga om prestationer mellan sådana försäkringsanstalter som avses i lagen om olycksfallsförsäkring, t.ex. ersättningsskyldig försäkringsanstalts prestation till försäkringsanstalt som betalt förskott i

fall som avses i lagens 43 §. Dröjsmålsränta skall inte heller betalas då sådan ersättning fördröjs som en olycksfallsförsäkringsanstalt enligt 27 § 2 mom. sjukförsäkringslagen skall betala till folkpensionsanstalten.

Ärenden som gäller olycksfall i arbete och yrkessjukdomar blir i allmänhet anhängiga i och med arbetsgivarens olycksfallsanmälan. Den som är berättigad till ersättning kan också göra en egen formfri ansökan till försäkringsanstalten. Om försäkringsanstalten emellertid på annat sätt fått vetskap om ett olycksfall i arbete eller en yrkessjukdom som kan anses berättiga till ersättning, skall anstalten självständigt vidta åtgärder för att utreda frågan. Den tid om tre månader som avses i paragrafens 2 mom. skall sålunda i allmänhet börja vid utgången av den kalendermånad då olycksfallsanmälan jämte läkarutlåtande inkom till försäkringsanstalten.

1.4. Trafikförsäkringslagen

12 §. Enligt 12 § trafikförsäkringslagen skall skadestånd utdömas enligt gällande stadganden om försäkringsbolags ansvar även då skadestånd för skada, för vilken ersättning skall utgå från trafikförsäkring, utkrävs hos motorfordons ägare, förare eller passagerare med stöd av annan lag än trafikförsäkringslagen. Från försäkringen skall då även betalas ränta som utdömts på skadeståndsbeloppet och ersättning för rättegångskostnader som tillerkänts den skadelidande. I fråga om räntan föreslås stadgandet bli ändrat så att från försäkringen skall betalas dröjsmålsränta på det sätt som stadgas i 12 a §. Detta innebär en ändring av nuvarande praxis dels i fråga om beräkning av dröjsmålsräntan och dels i det avseendet att domstolen på tjänstens vägnar skall ålägga försäkringsbolaget att betala dröjsmålsränta. Den skadelidande vore alltså inte tvungen att framställa särskilt yrkande för att få dröjsmålsränta. Med beaktande av de lagstadgade försäkringarnas natur har det ansetts ändamålsenligt att de föreslagna stadgandena om dröjsmålsränta inte heller vore dispositiva i de fall som avses i 12 §.

Enligt 12 § 2 mom. trafikförsäkringslagen får i paragrafen nämnt skadeståndskrav inte upptas till prövning, om det inte styrks att det försäkringsbolag som svarar för ersättningen vägrat utbetala skadeståndet. Försäkringsbolaget skall över sin vägran utge skriftligt intyg varav skall framgå datum då yrkandet framställdes. Den skadelidande har även i allmänhet tillställt för-

säkringsbolaget sådan utredning som avses i den föreslagna 12 a §, innan intyg över vägran utgetts. Härvid börjar enligt förslaget tiden om en eller tre månader löpa från utgången av den kalendermånad då anspråket och utredningen framställts hos försäkringsbolaget.

12 a §. I fråga om motiven till paragrafen hänvisas, utöver vad som anförs nedan, till motiveringen till lagförslagen om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring och APL. De väsentligaste skillnaderna mellan detta lagförslag och de övriga lagförslagen i propositionen beror huvudsakligen på det avvikande rättsmedelssystemet i fråga om trafikförsäkring samt på att en betydande del av de skadestånd som skall betalas från trafikförsäkringen — t.ex. år 1981 mer än hälften räknat i mark — betalas för egendomsskador.

Ersättning för egendomsskada kan i allmänhet betalas från trafikförsäkringen inom kortare tid än för personskada eller på grund av dödsfall, varvid det ofta måste inhämtas tilläggsutredningar eller anhållas om trafikskadenämndens utlåtande innan frågan om skadeståndet avgörs. Då ersättning söks för personskada eller med anledning av dödsfall, vore den tid som avses i paragrafens 2 mom. densamma som i övriga lagförslag som ingår i propositionen. I fråga om egendomsskador skall tiden däremot utgå efter en månad från utgången av den kalendermånad då den skadelidande hos försäkringsbolaget framställde sina anspråk samt en sådan utredning om ersättningens grund och belopp som skäligen kan förutsättas med beaktande även av försäkringsbolagets möjligheter att skaffa utredning. Om prestationen ytterligare fördröjs, skall dröjsmålsränta på det försenade beloppet betalas för varje full kalendermånad efter utgången av den stadgade tiden.

Ett skadeståndsärende blir i allmänhet anhängigt i och med den skadelidandes skriftliga anmälan till försäkringsbolaget. Det är också möjligt att genom talan vid allmän underrätt yrka skadestånd enligt trafikförsäkringslagen, utan dylik anmälan. Skadeståndsärenden som anhängiggjorts i civilprocessuell ordning genom stämning och i 12 § nämnda skadeståndsyrkanden, vilka i allmänhet framställs i samband med en straffprocess, förekommer sammanlagt endast i ca 100 fall per år. De föreslagna stadgandena om betalning av dröjsmålsränta kunde tillämpas även på dessa fall.

I förslaget ingår inte något stadgande om s.k. rättegångsränta som avses i 9 § räntelagen och

enligt vilken dröjsmålsränta skall betalas senast från den dag då t.ex. stämning delgavs. Om ingen anmälan har gjorts till försäkringsbolaget om trafikskada och skadestandsfrågan blir anhängig genom stämning, skall försäkringsbolagen även i dessa, i praktiken mycket sällsynta fall ha en räntefri behandlingstid. Härvid skall tiden om en eller tre månader i allmänhet beräknas tidigast från utgången av den kalendermånad då stämningen delgavs försäkringsbolaget. Domstolen skall då i varje enskilt fall avgöra om stämningens ansökan även avser en sådan utredning om ersättningens grund och belopp som skäligen kan krävas av den skadelidande. Om utredningen framställs först inför domstolen, börjar den nämnda fristen vid utgången av den kalendermånad då utredningen framställts.

Enligt de lagförslag i propositionen som hänförs till socialförsäkringssektorn har rättsmedelsinstansen i vissa fall rätt att bestämma att dröjsmålsränta skall beräknas från en senare tidpunkt. Något motsvarande stadgande ingår inte i rättegången, och med beaktande av de stadganden som skall iakttas vid handläggning av tvistemål finns

det inte ett tillräckligt behov av ett dylikt stadgande i fråga om trafikförsäkring.

2. Ikraftträdande

Avsikten är att lagarna skall träda i kraft den 1 september 1984. De föreslagna lagarna skall inte tillämpas på ärenden som blivit anhängiga innan lagarna trätt i kraft. De föreslagna stadgandena om dröjsmålsränta på rater som enligt ett och samma beslut skall utbetalas vid skilda tidpunkter skall dock tillämpas på sådana senare rater vars förfallodag infaller den dag lagarna träder i kraft eller därefter, trots att t.ex. ansökan om pension har inkommit till pensionsanstalten eller pensionsbeslut fattats innan lagarna trätt i kraft. Försäkrings- och pensionsanstalterna borde ges tillräckligt lång tid för de arrangemang som reformen kräver. Avsikten är därför att låta 1—2 månader förflyta från det att lagarna stadfästs till dess att de träder i kraft.

Med stöd av vad ovan anförts föreläggs Riksdagen till antagande följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut fogas till lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) en ny 19 d § som följer:

Ansökan om och utbetalning av pension

19 d §

Fördröjs utbetalningen av pension eller annan förmån som avses i denna lag, skall pensionsanstalten betala en årlig dröjsmålsränta om 16 procent på det försenade beloppet. Skyldighet att betala dröjsmålsränta gäller likväl inte den del av förmånen som utges till en annan försäkrings- eller pensionsanstalt som bedriver lagstadgad

försäkringsverksamhet eller till arbetskraftskommission eller arbetslöshetskassa, om det inte är fråga om sådan prestation som avses i 19 c §.

Den tid för vilken dröjsmålsränta skall betalas börjar tre månader efter utgången av den kalendermånad då förmånstagaren hos pensionsanstalten framställt sina anspråk samt en sådan utredning om förmånens grund och belopp som skäligen kan krävas av honom med beaktande även av pensionsanstaltens möjligheter att skaffa utredning. Har ändring sökts i pensionsanstaltens beslut, kan rättsmedelsinstansen, om pensions-

anstalten anför särskilda skäl, besluta att dröjsmålsräntan skall beräknas från en senare tidpunkt.

Då den tid beräknas för vilken dröjsmålsränta skall betalas, beaktas endast fulla kalendermånader. På förmånsrat som skall utges senare enligt samma beslut som en tidigare rat skall dröjsmålsränta dock betalas för varje dag räknat från förfallodagen.

Beror det av förmånstagaren att förmån inte kunnat utbetalas i rätt tid, är pensionsanstalten inte skyldig att betala dröjsmålsränta för längre tid än från den dag då hindret pensionsanstalten veterligen upphörde. Om utbetalningen av förmån fördröjs till följd av stadgande i lag eller på grund av avbrott i den allmänna samfärdseln eller i den allmänna betalningsrörelsen eller av annat liknande oöverstigligt hinder, är pensionsanstalten inte skyldig att betala dröjsmålsränta för det dröjsmål som orsakats av dylikt hinder.

Dröjsmålsränta som understiger 15 mark skall inte betalas. Beloppet justeras årligen enligt det löneindextal som nämns i 9 §. Det justerade

beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.

Om inte annat följer av denna lag, gäller om dröjsmålsränta på annan gäld än försäkringspremiegäld och gäld som avses i denna paragraf vad som är stadgat i räntelagen (633/82). Vid behov utfärdar social- och hälsovårdsministeriet anvisningar till pensionsanstalterna om tillämpningen av denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den
198 .

Denna lag tillämpas inte på ärende som innan lagen trätt i kraft gjorts anhängigt vid pensionsanstalt. Stadgandena om betalning av dröjsmålsränta skall dock tillämpas på sådan i 19 d § 3 mom. nämnd förmånsrat vars förfallodag infaller den dag lagen träder i kraft eller senare.

Det belopp som är stadgat i 19 d § 5 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för år 1984.

2.

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut fogas till lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/56) en ny 63 a § som följer:

63 a §

Fördröjs utbetalningen av pension eller annan förmån som avses i denna lag, skall pensionskassan betala en årlig dröjsmålsränta om 16 procent på det försenade beloppet. Skyldighet att betala dröjsmålsränta gäller likväl inte den del av förmånen som utges till en annan försäkrings- eller pensionsanstalt som bedriver lagstadgad försäkringsverksamhet eller till arbetskraftskommission eller arbetslöshetskassa.

Den tid för vilken dröjsmålsränta skall betalas börjar tre månader efter utgången av den kalendermånad då förmånstagaren hos pensionskassan framställt sina anspråk samt en sådan utredning om förmånens grund och belopp som skäligen kan krävas av honom med beaktande även av pensionskassans möjligheter att skaffa utredning.

Har ändring sökts i beslut som fattats av pensionskassans styrelse, kan rättsmedelsinstansen, om pensionskassan anför särskilda skäl, besluta att dröjsmålsräntan skall beräknas från en senare tidpunkt.

Då den tid beräknas för vilken dröjsmålsränta skall betalas, beaktas endast fulla kalendermånader. På förmånsrat som skall utges senare enligt samma beslut som en tidigare rat skall dröjsmålsränta dock betalas för varje dag räknat från förfallodagen.

Beror det av förmånstagaren att förmån inte kunnat utbetalas i rätt tid, är pensionskassan inte skyldig att betala dröjsmålsränta för längre tid än från den dag då hindret pensionskassan veterligen upphörde. Om betalningen av förmånen fördröjs till följd av stadgande i lag eller på

grund av avbrott i den allmänna samfärdseln eller i den allmänna betalningsrörelsen eller av annat liknande oöverstigligt hinder, är pensionskassan inte skyldig att betala dröjsmålsränta för det dröjsmål som orsakats av dylikt hinder.

Dröjsmålsränta som understiger 15 mark skall inte betalas. Beloppet justeras årligen enligt det löneindex tal som nämns i 9 § lagen om pension för arbetstagare. Det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.

Om inte annat följer av denna lag, gäller om dröjsmålsränta på annan gäld än försäkringspremiegäld och gäld som avses i denna paragraf vad som är stadgat i räntelagen (633/82). Vid behov utfärdar social- och hälsovårdsministeriet anvis-

ningar till pensionskassan om tillämpningen av denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 198 .

Denna lag tillämpas inte på ärende som innan lagen trätt i kraft gjorts anhängigt vid pensionskassan. Stadgandena om betalning av dröjsmålsränta skall dock tillämpas på sådan i 63 a § 3 mom. nämnd förmånsrat vars förfallodag infaller den dag lagen träder i kraft eller senare.

Det belopp som är stadgat i 63 a § 5 mom. motsvarar det löneindex tal som fastställts för år 1984.

3.

Lag

om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring

I enlighet med riksdagens beslut fogas till lagen den 20 augusti 1948 om olycksfallsförsäkring (608/48) en ny 60 a § som följer:

60 a §

Fördröjs utbetalningen av skadestånd som avses i denna lag, skall försäkringsanstalten betala en årlig dröjsmålsränta om 16 procent på det försenade beloppet. Skyldighet att betala dröjsmålsränta gäller likväl inte prestationer, grundade på samordning eller regressrätt, mellan försäkrings- eller pensionsanstalter som bedriver lagstadgad försäkringsverksamhet.

Den tid för vilken dröjsmålsränta betalas börjar tre månader efter utgången av den kalendermånad då försäkringsanstalten erhöll sådan utredning om skadeståndets grund och belopp som skäligen kan krävas med beaktande även av försäkringsanstaltens möjligheter att skaffa utredning. Har ändring sökts i försäkringsanstaltens beslut, kan rättsmedelsinstansen, om försäkringsanstalten anför särskilda skäl, besluta att dröjsmålsräntan skall beräknas från en senare tidpunkt.

Då den tid beräknas för vilken dröjsmålsränta skall betalas, beaktas endast fulla kalendermånader. På skadeståndsrät som skall utges senare enligt samma beslut som en tidigare rat skall dröjsmålsränta dock betalas för varje dag räknat från förfallodagen.

Beror det av skadeståndstagaren att skadestånd inte kunnat utbetalas i rätt tid, är försäkringsanstalten inte skyldig att betala dröjsmålsränta för längre tid än från den dag då hindret för försäkringsanstalten veterligen upphörde. Om betalningen av skadeståndet fördröjs till följd av stadgande i lag eller på grund av avbrott i den allmänna samfärdseln eller i den allmänna betalningsrörelsen eller av annat liknande oöverstigligt hinder, är försäkringsanstalten inte skyldig att betala dröjsmålsränta för det dröjsmål som orsakats av dylikt hinder.

Dröjsmålsränta som understiger 15 mark skall inte betalas. Beloppet justeras årligen enligt det löneindex tal som nämns i 9 § lagen om pension för arbetstagare. Det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.

Om inte annat följer av denna lag, gäller om dröjsmålsränta på annan gäld än försäkringspremiegäld och gäld som avses i denna paragraf vad som är stadgat i räntelagen (633/82). Vid behov utfärdar social- och hälsovårdsministeriet anvisningar till försäkringsanstalterna om tillämpningen av denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 198 .

Denna lag tillämpas inte på ärende som innan lagen trätt i kraft gjorts anhängigt vid försäkringsanstalt. Stadgandena om betalning av dröjsmålsränta skall dock tillämpas på sådan i

60 a § 3 mom. nämnd skadeståndsrät vars förfallodag infaller den dag lagen träder i kraft eller senare.

Det belopp som är stadgat i 60 a § 5 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för år 1984.

4.

L a g

om ändring av trafikförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i trafikförsäkringslagen av den 26 juni 1959 (279/59) 12 § 1 mom., sådant det lyder i lag av den 31 maj 1974 (421/74), samt *fogas* till lagen en ny 12 a § som följer:

12 §

Utkrävs skadestånd för skada, för vilken ersättning skall betalas från trafikförsäkring, hos motorfordons ägare, förare eller passagerare med stöd av annan lag än denna, skall skadeståndet dock utdömas med tillämpning av de stadganden som gäller om försäkringsbolagets ansvar och oberoende av om vederbörande har en motorfordran hos den skadelidande. Sålunda utdömt belopp får indrivnas endast hos vederbörande försäkringsbolag, som befrias från ansvar genom att utbetala skadeståndet till den skadelidande. Från försäkringen skall även betalas ersättning för rättegångskostnader som tilldömts den skadelidande samt dröjsmålsränta på det sätt som stadgas i 12 a §.

12 a §

Fördröjs utbetalningen av ersättning eller skadestånd som avses i denna lag, skall försäkringsbolaget betala en årlig dröjsmålsränta om 16 procent på det försenade beloppet. Skyldighet att betala dröjsmålsränta gäller likväl inte prestationer, grundade på samordning eller regressrätt, mellan försäkrings- eller pensionsanstalter som bedriver lagstadgad försäkringsverksamhet.

Den tid för vilken dröjsmålsränta betalas börjar tre månader eller, då det är fråga om skada på egendom, en månad efter utgången av den kalendermånad då den skadelidande hos försäkringsbolaget framställt sina anspråk samt en sådan utredning om ersättningens grund och belopp som skäligen kan krävas av honom med

beaktande även av försäkringsbolagets möjligheter att skaffa utredning.

Då den tid beräknas för vilken dröjsmålsränta skall betalas, beaktas endast fulla kalendermånader. På ersättnings- eller skadeståndsrät som skall utges senare enligt samma beslut som en tidigare rat skall dröjsmålsränta dock betalas för varje dag räknat från förfallodagen.

Beror det av den skadelidande att ersättning eller skadestånd inte kunnat utbetalas i rätt tid, är försäkringsbolaget inte skyldigt att betala dröjsmålsränta för längre tid än från den dag då hindret för försäkringsbolaget veterligen upphörde. Om betalningen av ersättningen fördröjs till följd av stadgande i lag eller på grund av avbrott i den allmänna samfärdseln eller i den allmänna betalningsrörelsen eller av annat liknande oöverstigligt hinder, är försäkringsbolaget inte skyldigt att betala dröjsmålsränta för det dröjsmål som orsakats av dylikt hinder.

Dröjsmålsränta som understiger 15 mark skall inte betalas. Beloppet justeras årligen enligt det löneindextal som nämns i 9 § lagen om pension för arbetstagare (395/61). Det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.

Om inte annat följer av denna lag, gäller om dröjsmålsränta på annan gäld än försäkringspremiegäld och gäld som avses i denna paragraf vad som är stadgat i räntelagen (633/82). Vid behov utfärdar social- och hälsovårdsministeriet anvisningar till försäkringsbolagen om tillämpningen av denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 1984 .

Denna lag tillämpas inte på ärende som innan lagen trätt i kraft gjorts anhängigt i försäkringsbolag eller på ärende där före lagens ikraftträdande talan om betalning av skadestånd eller ersättning gjorts anhängig eller sådant yrkande framställts under rättegång. Stadgandena om be-

talning av dröjsmålsränta skall dock tillämpas på sådan i 12 a § 3 mom. nämnd skadestånd- eller ersättningsrat vars förfallodag infaller den dag lagen träder i kraft eller senare.

Det belopp som är stadgat i 12 a § 5 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för år 1984.

Helsingfors den 17 februari 1984

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister *Vappu Taipale*

4.

Lag

om ändring av trafikförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i trafikförsäkringslagen av den 26 juni 1959 (279/59) 12 § 1 mom., sådant det lyder i lag av
den 31 maj 1974 (421/74), samt
fogas till lagen en ny 12 a § som följer:

Gällande lag

12 §

Utkräves skadestånd för skada, för vilken ersättning skall utgå från trafikförsäkring, hos motorfordons ägare, förare eller passagerare med stöd av annan än denna lag, skall skadeståndet dock utdömas med tillämpning av de stadganden, som gälla om försäkringsbolagets ansvar, och oberoende av om vederbörande har en motorfordran hos den skadelidande. Sålunda utdömt belopp får indrivnas endast hos vederbörande försäkringsbolag, som befrias från ansvar genom att utbetala skadeståndet till den skadelidande. Från försäkringen skola även erläggas på skadeståndsbeloppet utdömd ränta och ersättning för rättegångskostnad, som tillerkänts den skadelidande.

Förslag

12 §

Utkrävs skadestånd för skada, för vilken ersättning skall betalas från trafikförsäkring, hos motorfordons ägare, förare eller passagerare med stöd av annan lag än denna, skall skadeståndet dock utdömas med tillämpning av de stadganden som gäller om försäkringsbolagets ansvar och oberoende av om vederbörande har en motorfordran hos den skadelidande. Sålunda utdömt belopp får indrivnas endast hos vederbörande försäkringsbolag, som befrias från ansvar genom att utbetala skadeståndet till den skadelidande. Från försäkringen skall även betalas ersättning för rättegångskostnader som tilldömts den skadelidande samt dröjsmålsränta på det sätt som stadgas i 12 a §.

12 a §

Fördröjs utbetalningen av ersättning eller skadestånd som avses i denna lag, skall försäkringsbolaget betala en årlig dröjsmålsränta om 16 procent på det försenade beloppet. Skyldighet att betala dröjsmålsränta gäller likväl inte prestationer, grundade på samordning eller regressrätt, mellan försäkrings- eller pensionsanstalter som bedriver lagstadgad försäkringsverksamhet.

Den tid för vilken dröjsmålsränta betalas börjar tre månader eller, då det är fråga om skada på egendom, en månad efter utgången av den kalendermånad då den skadelidande hos försäkringsbolaget framställt sina anspråk samt en sådan utredning om ersättningens grund och belopp som skäligen kan krävas av honom med beaktande även av försäkringsbolagets möjligheter att skaffa utredning.

Gällande lag

Förslag

Då den tid beräknas för vilken dröjsmålsränta skall betalas, beaktas endast fulla kalendermånader. På ersättnings- eller skadeståndsrät som skall utges senare enligt samma beslut som en tidigare rat skall dröjsmålsränta dock betalas för varje dag räknat från förfallodagen.

Beror det av den skadelidande att ersättning eller skadestånd inte kunnat utbetalas i rätt tid, är försäkringsbolaget inte skyldigt att betala dröjsmålsränta för längre tid än från den dag då hindret försäkringsbolaget veterligen upphörde. Om betalningen av ersättningen fördröjs till följd av stadgande i lag eller på grund av avbrott i den allmänna samfärdseln eller i den allmänna betalningsrörelsen eller av annat liknande oöverstigligt hinder, är försäkringsbolaget inte skyldigt att betala dröjsmålsränta för det dröjsmål som orsakats av dylikt hinder.

Dröjsmålsränta som understiger 15 mark skall inte betalas. Beloppet justeras årligen enligt det löneindextal som nämns i 9 § lagen om pension för arbetstagare (395/61). Det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.

Om inte annat följer av denna lag, gäller om dröjsmålsränta på annan gäld än försäkringspremiegäld och gäld som avses i denna paragraf vad som är stadgat i räntelagen (633/82). Vid behov utfärdar social- och hälsovårdsministeriet anvisningar till försäkringsbolagen om tillämpningen av denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 198 .

Denna lag tillämpas inte på ärende som innan lagen trätt i kraft gjorts anhängigt i försäkringsbolag eller på ärende där före lagens ikraftträdande talan om betalning av skadestånd eller ersättning gjorts anhängig eller sådant yrkande framställts under rättegång. Stadgandena om betalning av dröjsmålsränta skall dock tillämpas på sådan i 12 a § 3 mom. nämnd skadestånds- eller ersättningsrat vars förfallodag infaller den dag lagen träder i kraft eller senare.

Det belopp som är stadgat i 12 a § 5 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för år 1984.